

DE SCHOOL VAN LIEMPDE

In vroeger tijd werd in kleine gemeenschappen, die over een eigen kapel met rector beschikten, de kapel meestal ook als schoollokaal gebruikt. Zo'n kapel was dikwijls de enige plaats in het dorp waar iets meer ruimte was, dan in een burgerhuis van die tijd. Zo is het – om in de buurt te blijven – bekend, dat in de Rooise uithoeken Eerde en Olland school gehouden werd in de kapel. Deze twee kapellen werden gewoonlijk bediend door het Rooise kapittel. De door de Deken van dit kapittel aangestelde rector gaf zelf les, of liet dit doen door een andere, die dan betaald werd uit de inkomsten van de kapel. Vermoedelijk is dit ook in Liempde zo geweest. Toen in 1474 een rector over de kapel werd aangesteld, bleek na enige jaren, dat er ook een koster was, Dirk Peters, die het werk liet doen door een zekere Andreas, die als geestelijke gestudeerd had. (Heemschild 1978, blz. 26) Het ambt van koster en schoolmeester werd gewoonlijk door dezelfde persoon uitgeoefend. Toen in 1493 het kapittel van Boxtel werd gesticht en dit kapittel de zorg kreeg voor de Liempdse kapel, heeft daartoe ook het onderwijs behoord. Maar omdat op de duur de kapel door dit kapittel zwaar verwaarloosd werd, zal er ook van het onderwijs wel niet veel terecht gekomen zijn. Dit veranderde in 1603, toen de Liempdse kapel tot een zelfstandige parochiekerk verheven werd en de in Rooi geboren en getogen kapittelheer Reijnier Dobbeleijns er de eerste pastoor werd. Zijn kapelaan, Godefridus van Mierlo, die een paar jaar in Den Bosch gestudeerd had, werd de eerste met naam en toenaam genoemde schoolmeester van Liempde.

Het schoolgebouw.

Toen de St.-Janskapel parochiekerk geworden was, moest er een aparte school gebouwd worden. Wanneer dit gebeurd is, weten we niet. Wel is de plaats waar deze school stond nog bekend. „Haar muren waren op de oosten zuidzijde gesteld op de kerkhof-muurkens”. Zij stond dus in de zuidoosthoek van het kerkhof, dat rond de St.-Janskapel gelegen was. Toen in 1783 deze school werd afgebroken, kreeg de aannemer de opdracht om ook de fundamenten, voor zover nodig, uit te graven en de nog bruikbare stenen zuiver te maken, zodat zij opnieuw gebruikt konden worden. Aan de oosten zuidzijde „zal de aannemer niet lager afbreken, dan dat het met de overige ringmuur van de kerkhof egaliseert”. Op de plaats van de deur van de school werd een hekje in de muur aangebracht, dat echter na een paar jaar dichtgemetseld werd. Het dakstro en het hout van de afbraak moest de aannemer netjes opstapelen op het kerkhof. De banken, voor zover nog bruikbaar, en de stoel van de meester konden voorlopig opgeborgen worden in de kapel, die toch niet meer gebruikt werd.

De nieuwe school kwam iets dichterbij het dorp te staan, bij het begin van de tegenwoordige Pastoor Dobbeltijnstraat. Zij had een afmeting van 6 1/2 bij 9 meter. De zolderhoogte bedroeg plm. 2.30 meter.

De zoldering was voorzien van een zoldergat met ladder. De vloer werd bedekt met „klinkersteen op zijn plat”. Verder was er in het schoollokaal nog

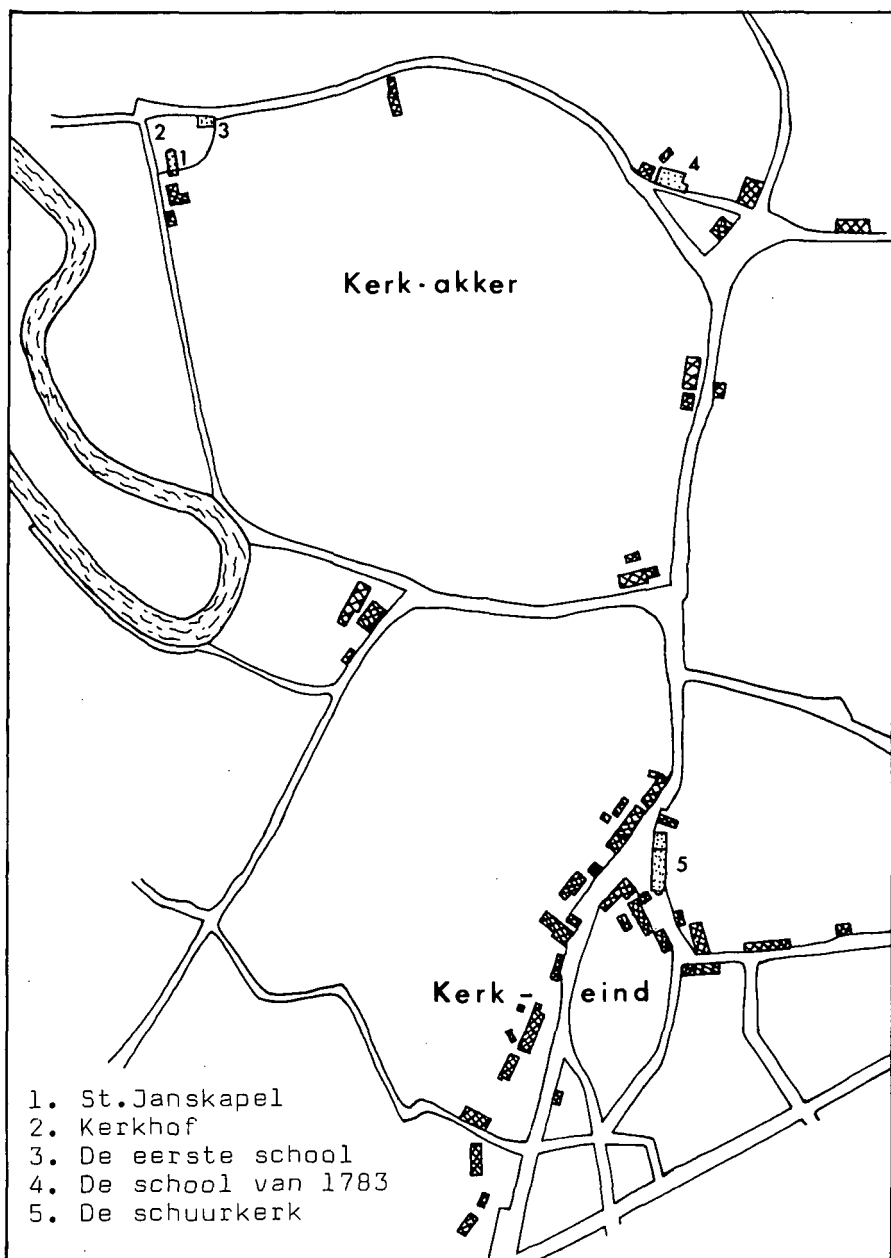
een „privaat” gepland met behoorlijke zitting en bril. De halfsteense muurtjes hiervan konden eventueel opgebouwd worden tot aan de zoldering. Volgens de kadastertekening van 1832 is men hier van teruggekomen, want daar staat dit privaat aangegeven buiten tegen de muur. Aan de straatkant kreeg de school twee Engelse schuiframen: twee rijen ruitjes van vier boven, en drie rijen ruitjes van vier onder. In totaal had men voor de ramen, het zolderraam en het bovenlicht, 120 ruitjes nodig van best Brabants glas. Het dak werd gedekt met stro, zoals ieder huis in het dorp.

Met dit nieuwe schooltje en de daarnaast gebouwde schoolmeesterswoning kon Liempde weer een tijd vooruit.

Toch was men blijkbaar op de duur niet zo erg gelukkig met een school die geheel buiten de dorpskern lag. Toen dan ook in 1832 de gemeente de kans kreeg om een huis in het dorp te kopen, ging de raad hiermee accoord. Het was het huis van Jan Baptist Goossens dat tijdens de Belgische opstand (1830-1831) als wachtpost gediend had voor de in het dorp ingekwartierde soldaten. Dit huis was geschikt om als schoolmeesterswoning ingericht te worden en er was voldoende plaats om er een school bij te bouwen. Dat duurde echter nog de nodige jaren. In een raadsverslag uit 1836 lezen we, dat de (oude) school nog geen 90 leerlingen kon bevatten „terwijl het aantal dikwijls 170 bedraagt”. Geldgebrek heeft de bouw van een nieuwe school verhinderd; aldus de raad. Hierin werd echter nu voorzien.

Met wat subsidie van het Rijk en de Provincie, samen f 600,- en f 600,- uit de verkoop van de oude school en schoolmeesterswoning werd ongeveer eenderde van de bouwkosten gedekt. De rest, f 2120,- zou de gemeente uit eigen fondsen betalen. Toch duurde het nog tot 1839 voordat men met de bouw kon beginnen. Tegen het einde van dat jaar werd de nieuwe school in gebruik genomen. In 1874 was er opnieuw sprake van, dat de school uitgebreid zou moeten worden, gezien het aantal kinderen in het dorp. Maar omdat veel kinderen uit Casteren in Olland naar school gingen „omdat sommige ouders hun kinderen liever bij de Ollandse schoolmeester hebben, dan bij de onze”, en er wel twintig tot dertig meisjes, zelfs uit de omgeving van de school, bij de Liefdezusters in Boxtel naar school gingen, hoefde volgens de raad de school niet uitgebreid te worden. Enkele jaren later, begin 1881, lieten de schoolopziener en de inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht hun afkeuring blijken over het schoollokaal. De raad antwoordde hen, dat de vergroting en verbetering van de school was tegengehouden, omdat de pastoor een bijzondere school voor meisjes wilde bouwen. Nu een nieuwe openbare school bouwen zou minstens f 3000,- extra kosten meebrengen. Toch eisten de heren, dat er spoedig een oplossing zou komen, omdat de toestand op school onhoudbaar geworden was. De pastoor hield zich intussen min of meer van de domme en was nog niet zeker of hij wel een nieuwe meisjesschool zou gaan bouwen. De gemeente was toen wel verplicht om er iets aan te doen, en dat „iets” werd weer een nieuw schoolgebouw, dat berekend was op 220 leerlingen.

Men vond het wel jammer om zoveel geld uit te geven voor een onzekere zaak.

Al op 21 maart 1881 werd de school aanbesteed. Martien de Koning uit Best zou haar bouwen voor f6.637,75. De schoolmeubelen werden geleverd door Mathijs Hezemans uit Helmond voor f940,-. Op 7 december was de school, die als vanouds uit één lokaal bestond, klaar. De oude school werd

daarna tot een dubbel-woning verbouwd. In 1888 openden de zusters een bijzondere school en verlieten de meisjes de openbare school. Deze was nu voorlopig weer groot genoeg, want aan een bijzondere school voor jongens werd nog niet gedacht.

In 1889 had schoolopziener van Oppenraaij weer nieuwe wensen. Het schoollokaal moest nu in tweeën gedeeld worden door een wand van glas of ander materiaal, want drie schoolmeesters in één lokaal was wel wat te veel van het goede. Als men dan de kachel in het midden van deze wand plaatste, was het niet nodig om een tweede kachel aan te schaffen, dit om de prijs van de verbouwing wat te drukken. Zo'n kachel, die in de vorige eeuw nog gestookt werd met turf en denneappels, was geen luxe. Zo mocht in die jaren de Liempdse harmonie haar repetities houden in de school. Dat was in de wintermaanden blijkbaar geen onverdeeld genoegen, want de leden richtten een verzoek aan de gemeenteraad om een nieuwe schoorsteen te laten maken in de school „omdat het er zó rookt, dat het niet uit te houden is”. Tot 1885 werd de school regelmatig geveegd en schoongehouden door een gemeente-arbeider. Daarna werd hiervoor door het gemeentebestuur een arbeidster aangesteld „omdat aan haar het poetsen en vegen beter eigen is, en omdat dit minder kost”.

Het laatste hoofdstuk van de oude openbare school in Liempde begon in 1920. In dat jaar werd de met veel strijd bevochten gelijkstelling van het openbaar en bijzonder onderwijs een feit. De Liempdse pastoor kon nu een eigen jongensschool gaan stichten. Ook in de gemeenteraad kwam dit ter sprake. De oprichting van een bijzondere school zou de gemeente van een voortdurende zorg bevrijden. Daar kon dan wel iets tegenover staan. De raad had intussen al berekend, dat een aanpassing van de oude school f 35.000,- zou gaan kosten; een nieuwe school zou op f 60.000,- komen. Omdat de pastoor een nieuwe school wilde, stelde de gemeente voor, dat zij deze school zou bouwen. De pastoor liet echter weten, dat hij zelf wilde bouwen. Om de gemeente niet met de oude school te laten zitten, bood hij aan om deze voor f 10.000,- over te nemen. Zij kon dan gebruikt gaan worden als gemeenschapshuis. De raad besloot toen om de pastoor maar zijn gang te laten gaan. Op 30 november 1921 moest nog een nieuwe hoofdonderwijzer benoemd worden op de openbare school. Op 17 februari 1922 kwam het bericht dat de pastoor had afgezien van de bouw van een nieuwe school. De gemeente moest toen met spoed maatregelen nemen, want de oude school voldeed niet meer aan de nieuwe eisen en moest dus verbouwd worden. Op 3 juli was het bestek hiervoor klaar, maar toen bleek, dat de pastoor weer van gedachte veranderd was. De raad besloot daarop om toch maar weer met de pastoor mee te werken. Er werden daarbij wel enkele voorwaarden gesteld. Eén daarvan was dat de pastoor de oude school voor f 7000,- moest overnemen en haar dan beschikbaar stellen voor de gemeentenaren. Verder zouden het gemeentebestuur en het kerkbestuur „uit economisch oogpunt” de school gezamenlijk aanbesteden. Wat later horen we: „de pastoor weigert alle raadgevingen in het financieel belang der gemeente en in het hygiënisch belang der kinderen, om zijn eigen ik te doen koning kraaien.

De manier van bespreking en de heftige uitdrukkingen aan het adres van de pastoor geven duidelijk te kennen, dat de gemeente een schromend onrecht wordt aangedaan en dat de pastoor nooit zijn nieuwe school gekregen zou hebben, als men vooruit geweten had zó bedrogen te worden". Evenals in meerdere Brabantse dorpen van die tijd, was ook hier het gezegde van toepassing: twee hanen in één kot, dat accordeert niet.

Op 25 augustus 1924 was men al ruziënd eindelijk zover, dat de school aanbesteed kon worden. Op 1 april 1925 werd zij in gebruik genomen. Het personeel van de openbare school werd eervol ontslagen. Het waren de hoofdmeester R.W. van Schijndel en de ondermeesters C. Hopstaken en L. de Nijs. De pastoor stelde eigen onderwijzers aan. Zo'n ontslag moest drie maanden van te voren aangezegd worden. Een laatste streek die de pastoor uithaalde was, dat hij uitgerekend op 31 december aan de burgemeester liet weten, dat de school op 1 april geopend zou worden. Zo moest op die dag nog een vergadering bijeen geroepen worden om het ontslag van de onderwijzers van de openbare school te regelen.

Schoolmeesters.

Na 1648 werd het onderwijs een calvinistische aangelegenheid. Het Generalliteitsland, een wat verhullende naam voor de Brabantse kolonie, werd toen overspoeld met van elders afkomstige schoolmeesters, die het hier in het achterlijke Brabant wel even zouden maken. De Staten der Verenigde Nederlanden hebben er echter weinig eer aan behaald. Vooral op het Brabantse platteland was het onderwijs erbarmelijk slecht. Om schoolmeester te kunnen worden, moest men lid zijn van de „ware gereformeerde religie". Men moest gedrukte en geschreven boeken „promptelijk" kunnen lezen, een goede hand van schrijven hebben, de psalmen Davids behoorlijk kunnen zingen en bekend zijn met de eerste beginselen van het rekenen. Bovendien moesten schoolmeesters en hun gezinnen vrome en godzalige lieden zijn, wel onderwezen in de beginselen van de gereformeerde religie. Tenslotte moesten zij ook nog de geschiktheid bezitten om de kinderen al deze dingen te kunnen leren, de „Fondamenten van de Christelijke Gereformeerde Religie" inclusief. Daar was men in het roomse Brabant echter niet van gediend en meerdere calvinistische schoolmeesters hebben dit tot hun schade en schande ondervonden.

In het gemeentearchief van Liempde is een map aanwezig (voorlopig inventarisnummer 340) met originele brieven, afschriften van brieven, kladstukken en bijlagen, in totaal 40 stuks, die alle betrekking hebben op een schoolmeesterskwestie uit de jaren 1668-1670.

Omdat deze kwestie een interessant beeld geeft van toestanden uit een tijd waarvan in onze dorpsarchieven maar heel weinig bekend gebleven is, gaan we er hier wat nader op in. De schoolmeesters waarover het hier gaat, waren: Bastiaan Deckers, schoolmeester van Liempde, Arnout Nienhoff of Nijhof, schoolmeester van Westerhoven, en Gerrit Breestraeten, schoolmeester van Breugel.

De eerste schoolmeester van Liempde na 1648 was, voor zover bekend, Aert

van Gemert. Van hem weten we alleen, dat hij in 1665 uit Liempde vertrok. Hij werd opgevolgd door Bastiaen Deckers. Behalve schoolmeester was hij, zoals gebruikelijk, ook koster, voorlezer en voorzanger bij de kerkdiensten. Daarnaast oefende hij het beroep uit van wever.

Nog geen twee jaar later hadden de Liempdenaren blijkbaar al genoeg van hun nieuwe schoolmeester, want in 1667 polsten de schepenen Arnout Nijhof uit Westerhoven, of hij geen zin had om schoolmeester te worden in Liempde. Deckers zou dan naar Westerhoven kunnen gaan. Nijhof wilde wel, op voorwaarde echter dat de „Edelmogende heeren Raden van State der Vereenichde Nederlanden” deze schoolmeestersruil zouden goedkeuren. Er werd toen in opdracht van de Drossaert, schepenen, borgemeesters en alle ingezetenen van Liempde een brief opgesteld aan de Edelmogenden. Een fragment daaruit laten we hier in verstaanbaar Nederlands volgen:

Na het vertrek van Aert van Gemert in 1665 is hier door u Edelmogende Heeren tot schoolmeester van deze Heerlijkheid aangesteld Bastiaen Deckers. Wij vertrouwden erop, dat hij niet alleen als schoolmeester, maar ook als voorlezer tijdens de kerkdiensten, voldoende bekwaamheid zou bezitten. Wij zijn echter intussen tot de bevinding gekomen, dat voornoemde Deckers, en dit is algemeen bekend, niet de minste bekwaamheid bezit om het schoolmeestersambt te kunnen waarnemen en de jeugd die hier talrijk is te kunnen leren. Hij heeft een zeer slechte hand van schrijven. Zijn schrift is nauwelijks leesbaar; we hebben daarvan een voorbeeld bij deze brief ingesloten. Verder is hij nauwelijks in staat om een brief te lezen. Dikwijls gebeurt het, dat kinderen hem geschreven brieven laten zien om die te leren lezen, en hij dan deze brieven soms teruggeeft omdat hij ze zelf niet kan lezen. Ook is het bekend, dat deze schoolmeester tijdens de kerkdiensten niet bekwaam is om voor te lezen of psalmen te zingen. We hebben dit al aan predikant Samuel (Samuel de Wael, predikant van Boxtel, Liempde en Esch) laten weten. Verder weet iedereen dat, terwijl hij 's-morgens om acht uur en 's-middags om één uur in de school moet zijn om de jeugd te leren lezen, schrijven als andersints, hij 's-morgens pas om tien uur verschijnt en een uur daarna weer verdwijnt. Na de middag begint hij om drie uur en stuurt om vier uur de kinderen weer naar huis, zonder dat zij iets geleerd hebben. Het schijnt ons toe, dat de schoolmeester het weefgetouw beter past dan het schoolmeestersambt, en dat zijn vak van wever hem meer doet, dan het leren van de jeugd.

Verscheidene inwoners sturen daarom, niet zonder grote kosten en ongemak, hun kinderen naar de school van Boxtel of die van andere omliggende plaatsen.

De Raad van State stuurde het verzoek door naar Isaaq Batters, de rentmeester van de in beslag genomen kerkelijke goederen, die woonde op het Hertog-Jaaghuis te Sint-Oedenrode, om nader advies. Deze antwoordde, dat hij Bastiaen Deckers zelf kende en dat de bekwaamheid van deze schoolmeester onvoldoende was voor een Heerlijkheid als Liempde. In Westerhoven zou hij wel voldoen, daar waren de eisen niet zo hoog. Op 16 september 1669 keurden de Edelmogenden het voorstel van de Liempdenaren goed en

kon Nijhof naar Liempde komen om zijn schoolmeestersambt in de Heerlijkheid te aanvaarden.

Intussen was Bastiaen Deckers niet erg gelukkig met deze ruil en hij nam contact op met Gerrit Breestraeten, de schoolmeester van Breugel. Ook zij stuurden samen, buiten de regeerders van Liempde om, een verzoekschrift naar Den Haag om met elkaar van plaats te mogen verwisselen: van Breestraeten naar Liempde en Deckers naar Breugel. In deze brief verdedigt Bastiaen Deckers zich tegen de beschuldigingen van het gemeentebestuur ongeveer als volgt: Ik heb de regenten nooit aanleiding gegeven om mij ergens van te kunnen beschuldigen of verdacht te maken. Ik heb mij gedragen zoals een goed schoolmeester dat behoort te doen, maar ik bespeur, dat dit gebeurd is uit een puur vooringenomen haat die de regenten tegen mij hebben, omdat ik met mijn vrouw en (drie) kleine kinderkens de enige inwoners van het dorp zijn die tot de gereformeerde religie behoren. Ik heb mij steeds gehouden aan de reglementen van U Edelmogenden en heb nooit paepse (roomse) boeken in mijn school willen gedogen. Had ik dit wel gedaan, dan zouden de regenten nooit over mij hebben geklaagd. De roomse paep (pastoor) die bij de kerk woont heeft mij eens gezegd: als gij naar een goede raad wil luisteren, zie dan wat door de vingers. Dan zal men geen aanmerkingen meer op u hebben.

Een schrijvoorbeeld dat Bastiaen Deckers gebruikte voor zijn leerlingen. Dit was het briefje dat in het verzoekschrift van de Liempdse schepenen aan de Raad van State vermeld wordt. Het is een beduimd stukje papier met als tekst het volgende rijmpje:

Looff godt boven al

Twee quade perden in een stal
twee quade wijven in een geschal
wijn ende melck in eenen vaten
int parlement twee advocaten
twee jonge perden aen een voere
twee quade sangers in een koere
alle dese paren verstaet mij voort
houden selden een goet accoort.

Daarna volgt het alfabet, eerst in kleine – en daarna in hoofdletters, waarbij de niet zoveel gebruikte hoofdletters X-IJ-Z ontbreken. Daaronder staat de naam van de leerling aan wie dit schrijvoorbeeld gegeven was: Corstiaen Luaerts, een zontje van Jan Luerts (Leurs), een van de Liempdse boeren die de schoolmeester Arnout Nijhof mee hielpen verhuizen van Westerhoven naar Liempde.

het „stuk” is geschreven in oktober 1667.

Iets verder volgt een passage die wat melodramatisch aandoet: Omdat U Edelmogenden van plan zijt om mij te verplaatsen naar Westerhoven, zo verzoek ik U zeer ootmoedig biddende, dat het U Edelmogenden wilde gelieven mij naar Breugel te sturen, omdat ik van mijn sober tractement van

f 200,— met vrouw en kinderen niet kan rondkomen, als ik mijn klein akkerken te Beek bij Aerle gelegen, en waarmee ik mijn gezin van broodkoren moet voorzien, niet kan blijven gebruiken. Daar ging het dus uiteindelijk om.

Zijn medespeler Gerrit van Breestraeten was een geheel ander type. Hij had zich kort daarvoor door „spokerijen” het ongenoegen van veel predikanten op de hals gehaald en wilde wel weg uit Breugel.

In een brief van Godefridus de Ruijter, predikant van Nuenen, Gerwen en Wetten lezen we: „Alsoo veele ende enorme geruchten sijn geloopen door landen en steden, datter een groot ende ongemeen mirakel geschiede in de kercke van Breughel, waertoe dat de luijden uijt alle omliggende plaetsen met een ongemeen getal in duistere nachten quaemen loopen, soo is de classis (hervormd bestuur) van Peel en Kempenland, dit alles hoorende genootsaeckt geweest daervoor nader onderzoek te doen, wat daarvan mochte wesen”. In een brief van de Liempdse regenten, 21 november 1669, lezen we, wat er in 1666 in Breugel gebeurd was. De brief is beschadigd, maar op enkele woorden na nog behoorlijk te lezen. We zullen proberen om dit Breugelse „wonder” in verstaanbaar Nederlands om te zetten.

Gerrit van Breestraeten heeft, zonder toestemming van schout en schepe-

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is written in a dialect, possibly Breugel Dutch. The visible text includes:

Lijft goet honden
In de quade p... in de...
In de quade... in de...
Lijft goet honden
In de quade... in de...
In de quade... in de...
Lijft goet honden
In de quade... in de...
Lijft goet honden
In de quade... in de...
Lijft goet honden
In de quade... in de...
Lijft goet honden
In de quade... in de...
Lijft goet honden
In de quade... in de...

nen, enige nachten lang een aantal heidenen (vermoedelijk bedelaars) laten overnachten in de kerk van Breugel, om daarmee de kerk te bespotten. Hij heeft toen door deze „heidenen” onder de inwoners van Breugel en de papisten het praatje laten uitstrooien, dat er iedere nacht in deze kerk een wonder gebeurde. Er verscheen dan een geest op een grafzerk vóór het hoogaltaar, waaronder vroeger een pastoor begraven lag. De schoolmeester van Breestraeten verscheen dan daar, zoals hij later bekende, gekleed in een wit hemd of albe, als een paapse geest en maakte dan met een waslichtje in zijn mond allerlei tekens, alsof hij de mis aan het lezen was. Als deze ceremonie was afgelopen, blies hij het waslichtje uit en liet zich dan in het donker op de grafzerk vallen. – Dit niet erg fijnzinnig bedenkfel van Van Breestraeten liep wat uit de hand en vriend en vijand keerden zich tegen hem.

Om nu de draad van ons verhaal weer op te vatten: de Raad van State keurde, merkwaardig genoeg, ook het voorstel van Deckers en van Breestraeten goed, zodat Liempde nu twee schoolmeesters had. Dit gebeurde op 21 oktober 1669. Dat was dezelfde dag waarop vier Liempdse boeren, naar oud Brabants gebruik, de schoolmeester van Westerhoven, Arnout Nijhof, met zijn familie, meubels en huisraad op vier karren geladen naar Liempde brachten als de nieuwe schoolmeester.

Toen waren de poppen pas goed aan het dansen. Bastiaen Deckers was met van Breestraeten nog in Den Haag, waar zij hun zaak bepleit hadden, toen van Nijhof in Liempde aankwam. De vrouw van Deckers, Anneken, wilde toen haar huis niet verlaten en weigerde hem tevens de sleutels van de kerk en de school, zolang haar man niet thuis was. De volgende dag kwam de deurwaarder van de Edelmogende Heren, Anthonij Jobij, tevens vorster van Boxtel, om haar met goede woorden over te halen het schoolmeestershuis te verlaten. Toen dat niet lukte en zij ook na herhaalde gerechtelijke aanzeggingen bleef weigeren, werden haar meubels buiten gezet. Pas op 25 oktober gaf zij tenslotte toe. De vorster kreeg de sleutels van kerk en school, en zij kreeg op haar verzoek een kar om haar meubels te vervoeren.

Zij werd met haar kinderen en enig huisraad voorlopig ondergebracht in een bakhuis, terwijl de rest van de meubels opgeslagen werd bij Gijsbert Joosten. Na de terugkeer van Bastiaen Deckers uit Den Haag, vertrok de familie naar Breugel, waar zij in een kamer zeer armoedig werden ondergebracht, want ook Van Breestraeten wilde zijn schoolmeesterswoning niet verlaten. Hij voelde blijkbaar de mislukking van hun plan al aan. Dit alles werd vergezeld van allerlei, soms zeer openhartige brieven over en weer; er kwamen beëdigde verklaringen van allerlei betrouwbare personen aan te pas, die o.a. tot doel hadden om de Edelmogenden op hun fout te wijzen. Vooral bij de predikanten was nu Van Breestraeten de gebeten hond. In een van die verklaringen, afkomstig van Samuel de Wael, predikant van Boxtel, Liempde en Esch, wordt hij als volgt getypeerd: Gerard van Breestraeten heeft niet alleen een wrevelig humeur, maar is ook, zoals hij meermalen getoond heeft, een „nequam per omnes casus”, anders gezegd: een totaal onbetrouwbaar persoon. Hij wordt door allen die hem kennen en in het bijzonder door de predikanten van Peel- en Kempenland beschouwd als „enen grooten fucus”: een

grote nul. Het voorstel dat De Wael deed, om hem als straf naar Westerhoven te sturen, ging echter niet door. Op 26 maart 1670 maakten de Edelmoedigen hun fout goed. Nijhof kon in Liempde blijven, Deckers werd verplaatst naar Westerhoven en Van Breestraeten bleef schoolmeester in Breugel. Deze laatste kreeg echter wel te horen, dat hij zich met deze zaak niet meer had te bemoeien of nieuwe moeilijkheden te veroorzaken. Daarna werd het weer lange tijd stil op het Liempdse schoolfront.

In 1734 vestigde zich te Sint-Oedenrode Elisabeth van Poppel, weduwe van Johan Zijnen, in leven schoolmeester te Liempde. Deze Johan Zijnen kan de opvolger geweest zijn van Arnout Nijhof, want schoolmeesters bleven dikwijls tot in hun hoge ouderdom in dienst.

Zijnen werd opgevolgd door Mathijs Heijnsbergen, die enkele keren vermeld wordt als koster, schoolmeester en timmerman. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Jacobus van Heijnsbergen. De 18e eeuw werd volgemaakt door Abraham van Nahuijs, die in 1802, 77 jaar oud, om een plaatsvervanger vroeg.